

На основу члана 65. став 7. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон и 73/2018) и чл. 27. тч. 19) подтачка (13) Статута Високе медицинске школе струковних студија „Свети Василије Острошки“, Наставно-стручно веће Високе медицинске школе струковних студија „Свети Василије Острошки“ на својој 2. седници одржаној 21.08.2019. године, донело је

КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ И ПРАВИЛА ПОНАШАЊА

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања и циљеви

Члан 1.

Кодексом професионалне етике и правила понашања (у даљем тексту: Кодекс) Високе медицинске школе струковних студија „Свети Василије Острошки“ у Београду (у даљем тексту: Школа) утврђују се етичка начела објављивања научних резултата, односа према интелектуалној својини, односа између наставника и сарадника, других запослених и студената, поступака у Школе и наставника, сарадника и студената у правном промету, као и у односу према јавности и средствима јавног информисања.

Кодекс се доноси у циљу очувања достојанства професије, унапређивања моралних вредности, заштите вредности знања и подизања свести о одговорности свих чланова академске заједнице у Школи.

Примена Кодекса

Члан 2.

Кодекс се примењује у професионалном и јавном деловању свих чланова академске заједнице: наставног особља, студената, ненаставног особља, као и лица која нису чланови академске заједнице, а учествују у раду Школе.

Органи и тела Школе дужни су, у оквиру својих надлежности, да се старају о остваривању и унапређењу етичких стандарда у Школи, у складу са Кодексом и да обезбеде услове неопходне за упознавање чланова академске заједнице са свим правним правилима која се тичу њихових права и обавеза.

Сви изрази коришћени у Кодексу који се односе на физичка лица, а дати су у мушком роду, тумаче се на начин да обухватају и особе женског пола.

Члан 3.

Поступци прописани Кодексом не представљају замену за грађанске, кривичне, управне, дисциплинске и друге поступке који су уређени законима и општим актима Школе.

НАЧЕЛА

Слобода мишљења и изражавања

Члан 4.

Чланови академске заједнице су слободни и одговорни да у свом раду траже и бране истину, подстичу слободан и одговоран прилаз учењу и исказивању стеченог знања.

Школа подржава и подстиче слободу мишљења и изражавања чланова академске заједнице Школе.

Колегијалност

Члан 5.

Чланови академске заједнице дужни су да негују односе сарадње који су засновани на међусобном уважавању, поштовању и разумевању, водећи рачуна о академским интересима Школе као целине.

Интегритет

Члан 6.

Водећи рачуна о општем добру, чланови академске заједнице дужни су да чувају интегритет Школе и да раде савесно, марљиво, одговорно и посвећено, према свом најбољем знању.

Уживање и поштовање права

Члан 7.

Школа је дужна да сваком члану академске заједнице осигура уживање свих права која се остварују у његовом оквиру, као и поштовање права зајемчених Уставом и законима.

Права чланова академске заједнице могу да буду ограничена само када је то потребно ради остваривања права других чланова академске заједнице и поштовања законских обавеза Школе, у складу с циљевима Школе и у мери у којој је то неопходно.

Поштовање интегритета и достојанства личности

Члан 8.

Личност сваког члана академске заједнице мора увек да буде поштована, у складу са уставним и законским јемствима интегритета, достојанства и права на приватност.

Аутономија научног и наставног рада

Члан 9.

Чланови академске заједнице имају право аутономног деловања у Школи, у границама њихових дужности и овлашћења утврђених законом и општим актима Школе и у складу са прописима и циљевима Школе.

Члановима академске заједнице јемчи се право на несметан академски и професионални развој и усавршавање, у мери у којој се не угрожава исто право других.

Једнакост и праведност

Члан 10.

Члановима академске заједнице обезбеђују се једнаки услови за извршавање професионалних обавеза, као и исказивања интелектуалних способности и напредовања.

Академска честитост

Члан 11.

Академска честитост чланова академске заједнице заснива се на самосталности у академском и научном раду, односно спровођењу оригиналних научних истраживања, представљању властитих резултата и на строгом поштовању ауторских права других.

Професионалност

Члан 12.

Чланови академске заједнице дужни су да своје обавезе према студентима, колегама и запосленима у Школи извршавају одговорно, савесно и професионално, држећи се начела објективности, непристрасности и међусобног уважавања.

Чланови академске заједнице су у обавези да се стално стручно усавршавају, поштујући критеријуме стручности, компетенције и квалитета.

Забрана дискриминације

Члан 13.

Недозвољен је сваки облик дискриминације у Школи.

Дискриминација означава свако неоправдано прављење разлике или неравноправно поступање, на отворен или прикривен начин, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Стручност, способност и професионалне заслуге, као и оспособљеност и резултати у обављању одређене врсте делатности, послова и задатака, једини су релевантни критеријуми вредновања и напредовања чланова академске заједнице.

Забрана узнемиревања

Члан 14.

Забрањена је свака врста узнемиревања међу члановима академске заједнице, а посебно када се темељи на злоупотреби положаја институционалне или хијерархијске надређености.

Узнемиревање је непримерено понашање према другом лицу, као што је полно узнемиравање (упућивање непримерених предлога и опаски сексуалне природе, излагање сексуално увредљивог и узнемирујућег материјала, захтевање сексуалних услуга у замену за предузимање или непредузимање одређених активности и физичко напаствовање) и свако друго понашање које има за циљ повреду личног достојанства, ометање у обављању послова, омаловажавање других и које ствара или доприноси стварању непријатног и непријатељског радног окружења и образовног амбијента.

Начело непристрасности

Члан 15.

Чланови академске заједнице дужни су да се држе начела непристрасности и не смеју да допусте да ставови или мишљења о појединцима, друштвеним групама и делатностима који нису утемељени на искуству или рационалним аргументима, већ су донети унапред и засновани су на неоправданим генерализацијама, утичу на њихову објективност у академским, истраживачким, административним, пословним и управљачким делатностима.

Начело одговорности

Члан 16.

Чланови академске заједнице дужни су да се брину о интересима Школе у духу развоја академских слобода, а посебно у погледу испитивања, аргументоване расправе, критике, толеранције и одговорног трагања за оптималним решењима.

Под неодговорним понашањем сматрају се:

- 1) несавесно управљање пословима, ресурсима и имовином Школе и онемогућавање или отежавање њиховог коришћења од стране других чланова;
- 2) употреба имовине Школе за приватне, комерцијалне, политичке, верске и друге ваншколске сврхе без посебног одобрења у складу са законом;

- 3) коришћење имена и обележја Школе за приватне комерцијалне или некомерцијалне потребе, како би се створио утисак да иза остваривања тих потреба стоји Школа.

ЕТИЧКА ПРАВИЛА У НАСТАВНОМ И ИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ

Дужности Школе и наставника

Члан 17.

Школа је дужна да у току трајања студија, а посебно на почетку прве године свих нивоа студија које организује, упозна студенте са правилима академске честитости, правилима за навођење идеја и радова других аутора, односно правилима цитирања и препричавања.

Наставници су дужни да:

- 1) обезбеде репрезентативност, релевантност, тачност, и прецизност садржаја предмета и примерену позицију предмета унутар студијског програма;
- 2) теже постизању и преношењу квалитетних научних сазнања из своје научне области и предмета који се изводе на студијама;
- 3) понуде свим студентима начелно исте могућности за стицање знања;
- 4) вреднују рад студената отворено, праведно, објективно и благовремено;
- 5) савесно провере сваки писани рад студента и да обратe посебну пажњу на то да ли тај рад садржи неки од облика неакадемског понашања;
- 6) обезбеде транспарентност и јавност испита и објективност оцењивања;
- 7) поштују образовне циљеве, стратегије и стандарде Школе.

Неприхватљиве праксе у настави

Члан 18.

Члановима академске заједнице није дозвољено да користе, подстичу, помажу или толеришу употребу недозвољених средстава за испуњавање предиспитних обавеза и полагање испита.

Члановима академске заједнице није дозвољено да приступање испитима условљавају захтевима који нису садржани у елементима студијског програма, а посебно да намећу услове који њима доносе приватну материјалну и другу корист.

Уколико чланови академске заједнице обављају наставу или праксу у којој учествују деца, малолетна или немоћна лица, дужни су да с њима поступају уз уважавање правних и етичких стандарда.

Није дозвољено присвајање резултата рада деце и малолетних лица (као што су цртежи, писани састави и друге сличне форме), или њихово коришћење ван редовног програма наставе без одговарајућег обавештавања родитеља или старалаца и без изричитог пристанка детета или малолетног лица или њихових законских заступника.

Коришћење људи и животиња у научном истраживању

Члан 19.

Физички интегритет, права и достојанство свих лица која учествују као испитаници и други учесници у научном истраживању морају да буду на одговарајући начин заштићени.

Није дозвољено истраживање које може да проузрокује физичко, психичко или правно угрожавање учесника истраживања, стварање недопустивог ризика од угрожавања, као ни подржавање, подстицање или прикривање таквог истраживања које спроводе други чланови академске заједнице.

У научним истраживањима у којима учествују људи, поштује се принцип добровољности њиховог учешћа.

Сагласност за учешће у истраживању подразумева свестан пристанак добијен након адекватног обавештавања учесника о њиховим правима, природи и циљевима истраживања, као и начину њиховог учешћа.

Чин пристанка се формализује давањем писмене или усмене сагласности учесника или, у посебним околностима, законског заступника или најближег сродника.

Истраживачи су у обавези да штите приватност и анонимност учесника, као и поверљивост података.

Ако у активностима из става 2. овог члана учествују деца и малолетна лица, мора да буде обезбеђено поштовање њихових права у складу са правним и етичким стандардима.

За учешће деце узраста до 14 година писмени или усмени пристанак за учешће у истраживању дају родитељи или старатељи, а деца старија од 14 година могу сама дати писмени или усмени пристанак.

Са животињама које се користе у експерименталне сврхе поступа се у складу са правним, етичким и стручним стандардима.

Однос према животној средини

Члан 20.

Чланови академске заједнице су дужни да негују одговоран однос према животној средини и животном окружењу, у складу са прописима.

Плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање

Члан 21.

У научноистраживачком раду није дозвољено плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање.

Забрана из става 1. овог члана се односи на све писане радове наставног особља и студената Школе (семинарски рад, дипломски или завршни рад, мастер рад, рад у часопису, уџбеник, монографија, поглавља у зборницима и сл.), као и несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима о наставном и научноистраживачком раду.

Плагирање

Члан 22.

Плагирање је представљање туђих идеја или туђег рада, у целини или деловима, без навођења изворног ауторства или изворника, односно противзаконито присвајање туђих интелектуалних творевина и научних резултата и њихово приказивање као својих, као и:

- 1) дословно преузимање текста другог аутора, односно копирање из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целости, без навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања преузетог дела;
- 2) препричавање или сажимање текста другог аутора из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целости, без одговарајућег навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања препричаног дела;
- 3) представљање идеја других аутора као својих, без одговарајућег навођења имена аутора, односно извора из кога је текст преузет.

Чланови академске заједнице гарантују изворност научних радова које објављују, као и тачност у приказивању и навођењу информација о пореклу идеја и навода којима су се у раду користили.

Лажно ауторство

Члан 23.

Лажно ауторство је навођење као аутора лица које није учествовало у изради рада.

Чланови академске заједнице дужни су да као ауторе наводе све и само оне учеснике у процесу настајања научног рада који су интелектуално допринели раду.

Измишљање и кривотворење резултата

Члан 24.

Измишљање и кривотворење резултата је деловање којим се манипулише предметом, опремом или процесом истраживања, са циљем да резултати научног истраживања буду намерно подешени или тенденциозно протумачени.

Посебан облик измишљања и кривотворења резултата је несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима о наставном и научноистраживачком раду.

Аутоплагирање

Члан 25.

Аутоплагирање је поновно објављивање свог раније објављеног рада или за другу сврху искоришћеног рада као новог и оригиналног.

Заштита ауторских права и права интелектуалне својине

Члан 26.

Чланови академске заједнице предузимају мере у сврху унапређивања и промовисања поштовања ауторских права и права интелектуалне својине.

Школа штити ауторска права и права интелектуалне својине над резултатима истраживања и прикупљеним подацима свих чланова академске заједнице.

Чланови академске заједнице приликом званичне предаје својих научних и стручних радова дужни су да предају својеручно потписану изјаву о изворности којом потврђују да је сваки њихов рад и достигнуће на која се позивају, изворни резултат њиховог интелектуалног рада и да тај рад не садржи никакве изворе, осим оних који су наведени у раду.

Измишљање и преправљање препорука

Члан 27.

Недозвољено је измишљање и преправљање препорука и лажно представљање академских достигнућа.

Примање поклона и других добара и услуга

Члан 28.

Чланови академске заједнице не смеју да траже нити да примају, за себе или за друга лица, поклоне или услуге, уколико постоји оправдана претпоставка да ће тиме бити извршен утицај на њихову објективност, испуњавање професионалних обавеза.

Корупција

Члан 29.

Чланови академске заједнице су дужни да утичу на сузбијање сваког покушаја корупције у Школи и да пријаве сваки такав случај, у складу са законом.

Законито и непристрасно обављање професионалних обавеза

Члан 30.

Чланови академске заједнице дужни су да своје професионалне обавезе и академске дужности обављају у складу са законом и непристрасно.

Чланови академске заједнице не смеју да користе свој положај за стицање било какве користи или погодности за себе или повезано лице.

При обављању својих професионалних обавеза и академских дужности чланови академске заједнице дужни су да избегавају стварање односа зависности према лицима која би могла да утичу на њихову непристрасност, а у случају да такав однос већ постоји дужни су да га отклоне

Чланови академске заједнице дужни су да избегавају ситуације које могу за последицу да имају кршење објективности и непристраности, посебно између чланова заједнице који су у узајамном хијерархијском односу, односно који укључују оцењивање туђег рада и достигнућа, или одлучивање о статусу лица која су хијерархијски подређена, њиховом професионалном напредовању, погодностима, награђивању или кажњавању.

Ваншколски послови и делатности чланова академске заједнице

Члан 31.

Чланови академске заједнице не могу обављати ниједан ваншколски посао или делатност који су у супротности са њиховим професионалним обавезама у Школи или утичу на њихов интегритет и објективност.

При обављању ваншколских послова и делатности чланови академске заједнице дужни су да се придржавају закона и општих аката Школе, којима су регулисана њихова права и обавезе.

Сукоб интереса

Члан 32.

Чланови академске заједнице дужни су да избегавају сукоб интереса.

Сукоб интереса је ситуација у којој приватни интерес члана академске заједнице или приватни интерес са њим повезаног лица утиче или може да утиче на законито и непристрасно обављање професионалних обавеза (доношење професионалних

одлука или предузимање професионалних радњи) и академских дужности од стране члана академске заједнице.

Приватни интерес је било каква корист или погодност за члана академске заједнице или са њим повезаног лица.

Повезана лица су лица која се са чланом академске заједнице налазе у посебном односу заснованом на браку или ванбрачној заједници, крвном сродству у правој линији, односно у побочној линији закључно са другим степеном сродства, тазбинском сродству закључно са другим степеном сродства, односу заснованом на усвојењу, односу кумства, блиског пријатељства или интимне везе, као и сва друга лица која се према другим основама и околностима могу сматрати интересно повезаним са чланом академске заједнице.

Чланови академске заједнице не смеју радњама и активностима које проистичу из обављања њихових професионалних обавеза и академских дужности своје сроднике из става 4. овог члана стављати у повлашћен положај у односу на друга лица.

Транспарентност и поверљивост

Члан 33.

Чланови академске заједнице промовишу транспарентност у свом деловању у Школи.

Чланови академске заједнице који су у поседу поверљивих података, дужни су да штите тајност тих података.

Под поверљивим подацима сматрају се они подаци који су као такви утврђени законом, општим актима Школе или одлуком надлежног органа.

Недозвољено је откривање поверљивих података из става 2. овог члана другим члановима академске заједнице, као и трећем лицима, изузев ако је такво откривање део уобичајеног обављања посла у Школи, односно уколико постоји законски основ или професионална обавеза да такво откривање буде обављено.

Професионално напредовање

Члан 34.

Процена успешности остваривања професионалних обавеза и професионалне компетенције члана академске заједнице мора да буде објективна, непристрасна и утемељена на унапред утврђеним и транспарентним критеријумима.

Члан академске заједнице дужан је да процене о условима за професионално напредовање других чланова заснива искључиво на критеријумима који су релевантни за вршење професионалних обавеза, односно на показаној стручности, таленту и професионалним резултатима.

